

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDOSOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilat-tér sora 1 korona

Türhetetlen állapotok.

Irta: Dr Kiraly Peter.

A társadalom vétkes könnyelműséggel és szeszélyes meggondolatlansággal mellőz és sujt elöitélettel olyan életpályákat, amelyek a legelementárisabb és legégetőbb szociális kérdéseknek: a tisztességes megélhetés, a közjólét fokozása, gyarapodása és biztos alapokra helyezése kérdéseinek hivatászerű és szakszerű életpályái. Mellőzik nálunk ezen életpályákat mert itt komoly munka, alapos tudás, lelkiismeretes buzgalom, kevés szószátyárkodás, de annál több cselekedet szükséges. Mellőzik, mert e pályákon nem lehet urra és parancsolóvá embertársai között senki. — becsületes és fárasztó munka nélkül. Mellőzik, mert nincs kellő érzékük hinni és vallani azt, hogy „munkásság az élet sója“, hogy „dologtalanul, renyhén élni bűn“, „érdemtelenül társadalmi előnyöket élvezni szédélgs és cudarság“, „pávatollakkal ékeskedni hitványság és erkölcsatlanság!“ Nincs érzékük tisztába jönni azzal, hogy aki a munkát kerüli és az élet könnyű feladatait hajhássza, az is dolgozik ugyan valamit, de munkáján nincs és nem is lehet soha Istenáldás, nincs benne semmi igazi haszon, semmi igazi köszönet. Az effajta ember folytonosan azt hiszi, hogy ő nélkülözhetetlen, azt hiszi, hogy bolonddá teheti embertársait, a társadalmat és így tovább... Pedig ő csalódik. Önmagában csalódik, ő benne azonban mások, — a komoly gondolkodásuk — egyáltalában nem csalódnak; de hiszen nem is csalódhatnak, mert ismerik őt és így benne nem hisznek, tőle nem várnak semmi jót, semmi üdvöset, semmi neveset, mert tudják, hogy ő ilyesmire nem képes, ő tőle ilyesmi nem telik. És ha mindenki ilyen felületes lenne, mint ezek a társadalom mételyezők, akkor egyéb sem történnék a világon, mint az örökös emberáramítás, emberfélrevezetés, embercsalás, ami csakhamar a társadalmi erkölcsök elposványodására s a jogrend teljes züllesztésére vezetne.

Ilyen szomorú kilátásoktól óvna meg a társadalom önmagát azáltal, hogy a komoly munkák életpályáját: a gazdaság, az ipar, a kereskedelem stb. szakpályáit igazi értéke és jelentősége szerint felkarolná, pártolná, megszeretné és magáévá tenné.

Ha kevesebb lenne hazánkban az üresfejű, nagyhangú publicista és jogász, bizonyára több lenne az igazi munkaszeretet, jog, erkölcs, törvénytisztelet, józargodalkodás, emberbecsülés, humanizmus és lelkiismeretes ügybuzgalom minden téren. És, hogy e tekintetben nálunk sok a jogos méltatlankodás és az igazi panaszkodás, ez nem egészen a társadalom hibája, hanem hibája a törvényhozó és a kormányhatalomnak is.

Az ökölharcig fajuló versenyszá-

badság kiterjesztése minden téren s annak ellenőrizhetetlenné, szertelelné és közveszélyessé szabadalmazása a közjólét és a közerkölcsiség rovására, ez első sorban az államhatalom vétkes nemfőrdömségének teherlapjára irandó.

Az államhatalomnak tisztában kell lenni azzal, hogy hazánkban mekkora földterületen mennyi a népség. A népesség hogyan oszlik meg különféle foglalkozások és életpályák szerint.

Politikai és közgazdasági szempontból egyik legfontosabb kérdés az, hogy milyen mérvű hazánkban a közszükséglet — ipari, kereskedelmi, tudomány- és más egyéb kenyérkereseti pályák terén? Mennyi és milyen arányú munkaerő kell ahhoz, hogy a közszükséglet kielégítést nyerjen, minden irányban a közkívánalomnak megfelelő mértékben.

A statisztikai adatok összegyűjtésének mai modern (tökéletes) rendszere mellett, meg van könnyítve ez a feladat. Nagy horderejű és mélyreható életkérdések ezek s megoldásuk mindennap sürgősebb és halaszthatatlanabb, a kenyérkeresetnek és a munka által való érvényesülésnek minden terén.

A munkások létszámának és az elvégzendő munka mennyiségének egymással rendszerint egyenlő arányban kell állani; ez utóbbinak növekedése, az előbbinek is növekedését kell, hogy maga után vonja, és viszont. Ez a munkaerő és munka közötti helyes arány többé-kevésbé meg is van mindennütt, ahol ezt a törvény avagy törvényerejű rendeletek szabályozták. Ilyen üdvös szabályozást azonban ma még hazánkban csak az állami, kormányzati, közigazgatási, igazságszolgáltatási s általában a közszolgálati téren tapasztalhatunk. Egyébütt pedig t. i. szabad foglalkozások s az egyéni szabad érvényesülések terén, az az arány, amely a munkások létszáma és a teljesítendő munka mennyisége között meg kellene hogy legyen, semmi üdvös és semmi észszerű törvény vagy rendelet által megszabva, meghatározva és biztosítva nincs. Ez okozza aztán azt, hogy a megélhetésnek, a kenyérkeresetnek egynemely jövedelemforrásai alig vannak igénybe véve, amíg mások nemcsak hogy teljesen föl vannak emésztve, hanem tisztességtelen versengés következtében, ugyszólván meg vannak fertőzve.

Egy és ugyanazon államban (t. i. a magyar államban), néhol sok a kenyér, kevés az ember, máshol pedig sok az ember, kevés a kenyér.

Egészségtelen és türhetetlen állapotok ezek. Kihívják maguk ellen a legsúlyosabb kritikát, és parancsolva sürgetik a törvényhozási és kormányhatalmi humánus intézkedést.

Mélyreható és nagy jelentőségű szociális kérdések ezek, melynek rendezése milliók és milliók kiáltó sérelmeit orvosolná meg.

A székely nők gazdasági kiképzése.

Poliglott államunk helyzetéből magyarázható, hogy nemzeti erőnk mérlegelése, faji hegemoniának biztosításának kérdése pillanatra sem vehető le a napirendről.

Fájdalom, a politikai hullámverések, párttusák oly mértékben pocskolják erőnket, bénítják karjainkat, hogy nem fordulhatunk nemzetfenntartó nagyobb horderejű kötelességeink teljesítéséhez oly mértékben, amint azt nemzeti, hazafiai, honleányi érzéseink követelnék, jövőbeli aggodalmunk kötelességünk tenné.

Vegyük csak Erdély magyarságának vagy csupán a Székelyföldnek nagyfontosságú ügyét.

Köztudomásu dolog ugyan, hogy ugy az állam, mint lelkes magyar társadalmunk, különösen a Székely Társaságok Szövetsége és az O. M. G. E. utmutatása, sürgetése nyomán néhány év óta sokat tett a székelységnek különösen gazdasági megsegítése terén; kiépült a székely körvasut is, de mindez, tekintve a feladat nagyságát, sürgősségét: nem elég.

Ha ugy próbaképpen oda tudnók adni ami Székelyföldünket földestől, népestől, mindenestől exponált helyzetünk tudatával, nemzeti aggodalminkkal együtt Európa valamelyik nyugati államának, például a nagy Németországnak vagy akár a parányi Hollandiának, vagy éppen szomszédunk és érdéktársunknak: Ausztriának, azt hiszem, megtanítanának bennünket arra, hogy egy-két decennium alatt is mit és mennyit lehetett és kellett csinálni azzal a nagy nemzeti, faji, erkölcsi, anyagi erőt rejtő országdarabokkal.

A közép- és kisbirtok védelmének jel-szava mellett hazánk gazdasági viszonyai általában javulni fognak, de ezen a téren a védelem olyan országban, mint a miénk, ahol a kötött nagybirtokok száma oly tetemes, nagy küzdelemmel jár, mert például a hitbizományok területe csak 1870 óta 1900-ig megnégyszereződött.

Hazánkban éppen Székelyföldje az, ahol a birtokviszonyok alkalmasak lehetnének a kisüzemek áldásainak megteremtésére. Gondoljunk Dániára, de gondoljunk különösen Hollandiára, ahol az 1—5 hektár között váltakozó kisbirtokok az egész üzemnek 50 százaléknál többjét teszik s ahol az állam gazdasági tanulmányozói megállapították, hogy ez a gazdasági rendszer milyen áldásos a népre, az államra egyaránt. Alkalmas arra, hogy a lakosságot honszereléssel odakösse. Habár csekély is az a föld, amelyet ki-ki magáénak mondhat abban a sűrű népességű országban, de elegendő arra, hogy azon a talajon a legszebb erények: vallásosság, hazaszeretet, kegyelet, összetartozósság érzete hatalmasan kifejlődjék s elegendő arra, hogy ily nemes érzésektől áthatva, szorgalommal igyekezzenek azt a földet megtartani, azon megélni.

Ennek tulajdonítják Hollandiában azt a körülményt is, hogy a sűrű népesség dacára nincs kivándorlás, hanem ehelyett van nagy munkásrajoknak egyik helyről a másikra

való mozdulása pénzszerzés céljából: de ez a raj mindig visszagravitál ahhoz a házi tűzhelyhez, amely körül parányi mintaszerű gazdasága, sokszor csupán egy darab kertje terül el.

A Székelyföld éppen alkalmas volna arra, hogy ott ilyen viszonyokat teremtsünk. A székely nagyon ragaszkodik a földbirtokhoz. A földbirtok ott, amint tudjuk, nagyon is elaprózott s mint ilyen, a mostani gazdasági viszonyok, kikopottság, helytelen kezelés, tudatlanság miatt nem jövedelmező. A székely is rajokban mozdul ki különböző munkákra egy kis pénzszerzés végett, hol Romániába, hol hazánk egyes bányavidékeire, vasuti munkákra stb., hogy kikopott kisbirtokcskáját berendezze, kitararozza s bár ideiglenesen igazállattal ellása, szóval jövedelmezőbb üzembe hajthassa. A kivándorlás és künnmaradás már csak a legvégső esetben következik be, midőn a reménynek utolsó foszlánya is elhagyta.

Ezeket a székely kisbirtokokat kellene tehát mennél jövedelmezőbbekké tenni, de ehhez nagyon sok minden volna szükséges.

A földből nagyobb termést kihozni, ma használhatatlan kopár helyeket használhatókká tenni, újabb és többféle gazdasági műveleteket, ágakat bevezetni, meghonosítani, a termést értékesíteni, az állattenyésztést felendíteni stb., az anyagi megsegítésen kívül fejlett gazdasági szoktatást, szaktudást igényel.

En különösen sokat várnék a székely nők gazdasági kiképzésétől.

Ami e téren idáig történt, hogy felnőtteknek, asszonyoknak népies előadásokat tartunk, az is valami, előleges toldozás-foldozásnak megjárja, de ez először is csak elmélet és bizonyos gyakorlatban már megörögzött emberek nem könnyen újítanak, nem könnyen változtatnak a már megszokott gazdasági módszereken, ha még olyan hátrányosak is azok. Az újabb nemzedék alapos mezőgazdasági szakoktatásáról s a gyakorlatba bevezetéséről kell sürgősen gondoskodni.

Szemem előtt lebeg Hollandia fejlett haszonkertészetével, belterjes gazdaságával.

A székely asszony konyhakertészettel alig foglalkozik. Ennek megvan az oka.

A székely nőnek speciális helyzete, életviszonyai okozták ezt, de ezen segíteni lehet és segíteni is kell.

A székely asszony az év legnagyobb részében a férfiakat helyettesíti a mezői munkában, mert a férfiak egy kis pénzmagért kénytelenek kimozdulni gazdaságukból.

A székely asszony előtt nincs is nehéz munka, melylyel meg ne birkóznék. Elmegy az erdőbe fáért, ha kell, le is vágja, haza is hordja s fel is vágja; szánt, vet, ganéjt hord, ás, kapál, arat, szénát csinál, az állatot ellátja. Emellett anyai kötelességeit is végzi és ami a székely nőnek állandó, legnagyobb, soha ki nem fogyó teendője: készíti családja ruházatát, ő állítja elő a ruházat anyagát. Attól fogva, hogy a kendernek alászánt, nincs megállása.

Nemcsak a fehérneműek anyagát kell előteremtenie, hanem gyapjút sző a férfiak felsőruhájára, ágyapokróccok, terítők, céljaira. Mikor más vidék asszonyai javában kertészkednek, ők akkor dolgoznak a fehérneművel. Vásznot fehérítenek, szabnak, varrnak nehézségesen, népszokásaiknak megfelelő öltésekkel, hajtásokkal.

Sok időbe kerül, míg az egész háznép fehérneműje évenként így elkészül. Az egész falu fehérnépe a kora tavaszi napoktól nyárközepéig utcaajtókba kiülve, egymással társalogva sünyről, pepecsel a fehérneművel. A nagyobb, legszükségesebb gazdasági s háztartási munkálatokon kívül minden kis idejüket erre fordítják. A konyhakertészettel sok vesződés, bajlódás, pepecselés van. Aki haszonkertészetet akar üzni, annak a kertben

kell forgolódnia állandóan, másképp nincs eredmény. A székely asszony ezért — még ha területe is van hozzá — beülteti káposztával, egy pár kapasnovénnyel, amelynek ha 1—2 kapálását megadja, Istenre bízhatja. Nem csinál bajt, gondot magának sok munkát, állandó gondozást igénylő zöldségfélékkel.

Erre ő nem ér rá. Így aztán nem is ért hozzá. Mindezekért a székely asszonynak a tulajdonképpeni háztartási munkálkodását az elnagyolás jellemzi. Nem foglalkozhatik részletes aprólékossgal sem a főzés, sem a kertészet, sem a baromfityenyésztés, sem a tejkezelés körül, mert örül, ha nagy, fontos, elmaradhatatlan dolgait elvégezheti.

Ebből természetesen az következik, hogy a tulajdonképpeni háztartási gazdaságkodáshoz nem is igen ért. De hogy is értene ahhoz, amit egyáltalán nem gyakorol. A főzése egy pár ételre szorítkozik; ebből a nép egyoldala, hiányos táplálkozása következik. De következik egy pár élelmiszer drágasága és igen soknak értéktelensége is azon a vidéken. Nem ért sem konyha-, sem gyümölcskertészethez. A tejkezelésben itt-ott most kezdenek ügyeskedni a tejszövetkezetek s a kirendeltség utasításai nyomán, de még mindig igen sok a tanulni való. A gyümölcsstermelés, kezelés, aszalás, konzerválás terén járatlanok. Csekély zöldségtermésük s gyümölcsük a fajok válogatlansága, sokfélesége miatt alig értékesíthető. Mindenütt tudatlanságra, felületességre bukkanunk.

Ha már most meggondoljuk, hogy eme viszonyok megváltoztatása a legjobb körülmények között is mennyi időbe és vesztegbe kerül, nem hangsúlyozhatjuk eléggé a dolog sietős voltát. Minden elmulasztott perc erővesztése a magyarságnak, a nemzetnek, a hazának.

(Vége következik.)

Városi játszó és kirándulólhely.

— Kérem a nagy közönséghez! —

Mintegy 800 népiskolai és ezen számot megközelítő középiskolai tanulóink kirándulási és játszó területének biztosítása érdekében tettük meg azon kezdeményező lépésünket, hogy a Csicsér alatt elterülő lankás területet a Budvár alatt elfolyó patakig, mintegy 8—10 hold nagyságban szabad használat céljából egyelőre kifogadtuk haszonbérbe évi 200 korona bér ellenében. Célunk az, hogy úgy az összes tanuló ifjúság, mint a város egész közönsége könnyen megközelíthető erdő alatti jó nagy terület egész nyáron át családi és nagyobb társas kirándulók céljára és játszó terület szabadon használhassa, feszitelen játékában az ifjúságot, kirándulásában a közönséget senki ne zavarhassa.

Hogy azonban ezen bérösszeget kifizessük, felkérjük az összes intézetek vezetőit, a helyi közigazgatás intéző bizottságait, a város egész közönségét, hogy ezen célra „A Csicsér alatti terület bérösszege” céljára tetszés szerinti összeggel hozzájárulni s kirándulások alkalmával gyűjtést rendezni méltóztassanak. Egyelőre még ivóvizet szolgáló kuttal óhajtanok ezen területet ellátni. Amennyiben ezen törekvés a nagy közönség körében méltó pártolásra és anyagi támogatásra talál, jövőre egy nyári táncsteremmel és esetleg ezzel kapcsolatosan egy étkező — kiméző kisebb helyiséggel is ellátni óhajtanok.

Hogy azonban ezen közigazgatásnyeszerű dolgot ne egy-két ember intézze, felkérjük a város közönségét az érdeklődő egyéneket, hogy egy intéző bizottság szervezés érdekében a jövő vasárnap — május hó 14-én délután 2 órakor a régi városháza nagytermébe értekezletre összejöni sziveskedjenek.

A közegészség ügyét szolgáló célzó indítványunkat részletesen indokolni,

avagy ennek szükségességéről hosszabban írni feleslegesnek gondoljuk, hiszen egy ilyen közhely biztosítása és használatra való megszerzése mindenkinek a lelkében egyaránt él, magának a közönségnek is, de különben a tanuló ifjúságnak kirándulási és játszóterület való megszerzése oly régi vágya és kívánsága, hogy ezt tovább odázni kár volna.

Tervünket, indítványunkat mindenkinek jó akaratába, meleg pártfogásában ajánljuk. A további részletekről a bizottság megalakítása után tájékoztatjuk az érdeklődő közönséget és az intézetek vezetőit.

Gyerkes Mihály
áll. el. isk. igazgató tanító.

Képviselőnk és a Justh-párt.

Kilépések a Justh-pártból.

Aradon a szociálistákkal szövetkezett a Justh-párt és a nemzetiségekkel is szövetségre törekszik. Ebből kifolyólag kilépések történtek a Justh pártból és még fognak történni.

A kilépésekről és a Kossuth-párt álláspontjáról a „Budapest” ezeket írja:

A szociálistákkal történt választójogi szövetkezés megbontotta a Justh pártnak eddig elvett egységes sorait. Fráter Lóránt ma le-
véltben jelentette be Justh Gyulának, hogy a pártból kilép. Hasonlóképpen kilépett a pártból Maczky Emil is.

A két képviselő kilépése természetesen sok vitára, megbeszélésre és magyarázatra adott alkalmat a pártkörökben is. A munkapártot elfoglalta a Hieronymi-gyász, de annál többet beszéltek a Justh pártban folyó vegy-
bomlásról a Kossuth-pártkör társalgójában. Baross János, aki d. e. a Házban olvasta a kilépők levelét, így vezette be a vitaközlést:

Fráter és Maczky levele egészen korrekt, s indokolása minden jözanesszű magyar politikust kell, meggyőzőn. Benne van az, hogy a politikai evolúció s a pártprogram egyaránt követelik a népjogok kiterjesztését, de benne van egyúttal az is, hogy ez a kiterjesztés csak a magyar állameszme és a hon-
szerző magyar faj hegemoniájának épségben tartása mellett történhetik meg.

En, — mondotta most Barabás Béla, — csak közismert híve vagyok az általános egyenlő és titkos választójognak, de ezt a szövetséget, amely Justhkat a szociáldemokratákkal és a nemzetiségekkel keríti ugyan-
azon gyékényre, nem tudom elképzelni produktív szövetkezésnek. Mert igaz, hogy mind a hárman ugyaezt akarják, de mind a hárman másként akarják. Annymira másként, hogy amint egyikük akarja, azzal megöli a másik kettőt. Olyan megoldást azonban, amely szerint az új választójog egyenlő is legyen, általános is legyen, titkos is legyen, de amellet Justhkat, a szociálistákat és a nemzetiségi óhajokat egyaránt ki tudja elégíteni, maga a magyar géniasz sem tud kitalálni.

— Erre — szólott közbe Förster Aurél — kezdenek rájönni Justhék is. Azért bomlik a párt s azért a mai két kilépés is. Szóval megint nekünk adnak igazat az események, mert hiszen mi valljuk azt alap-
elvül, amit a kilépők indokolásként adnak elő levelükben: okszerű kiterjesztése a politikai jogoknak, a magyar faji és állami szupremácia teljes megóvása mellett.

— Helyes volna, — állapította meg Baross — ha erről lassanként népgyűléseken és a nyílt agitáció egyéb módjával felvilágosítanók az országot. Különbön erre a dologra nézve most már várjuk be Kossuth Ferenc személyes döntését.

A pártkörben egyébiránt azt beszéltek, hogy a Justh-pártból a közeli időben még néhány képviselő lép ki. Egyelőre bizonyosra

Jobb, mint a francia cognac.

VILAGOSI
MARTY COGNAC

Legelőkelőbb márka

vehető, hogy Frátert és Maczyt legközelebb Ráth Endre, Győrffy Gyula és Polónyi Dezső követik.

Képviselők és a Jusb-párt.

A Kossuth-pártban bizonyosra vott lépők közzé lehet számítani még Csuhá István képviselőt is, a mint értesülünk. Azonban ez minket kevésbé érdekel. Mi Dr. Várentsik Ferenc képviselőnk álláspontjára vagyunk kíváncsiak leginkább, akiről teljes bizonyossággal feltesszük, hogy sem az alkotmányellenes kormányzásra vállalkozott Kristóffyval, sem pedig a haza- és vallás-ellenes irányt követő nemzetközi szocialistákkal és a minket elnyeléssel fenyegető nemzetiségekkel egy gyékényen árnálni nem fog. Nyugodt lélekkel és hazafias bizalommal várjuk tehát nyilatkozatát, mely — nézetünk szerint — soká már nem késel.

HIREK.

TEMETŐBEN...

Künn jártam a temetőben egy szomorú napon
Mi vitt oda? Tudja Isten, tán a hangulatom.
Amint a köveket nézegetem sorban,
Szivem egy különös érzéstől megdobbán...
Itt nyugszik egy gazdag, ott pedig egy szegény.
Itt ki csak parancsolt, ott egy szolgálégyény...
Ez a jeltelen sír egy koldusnak háza,
Amott meg aluszik egy szegény kis árva...

Hogy össze kerültek. Egymáshoz mily közel,
Kiket itt a földön a rang választott el.
Nincs külön temető gazdagnak, szegénynek;
Minek is? mikor ők oly szépen megférnek.

Hazafelé jöve el-el gondolkoztam...
Egyenlőség, testvériség, igazság csak ott van.
Vári Elek.

— A székely nők gazdasági kiképzéséről Éhenné Keményfy Katinka áll. polgári leányiskolai tanítónő igen figyelemre méltó cikkelyt írt a „Köztelek” szerdai számában. E cikkelyt az eszme minél szélesebb körű propagálása és lehető sürgős megvalósítása szempontjából, kötelelességünknek ismerjük a nevezett előkelő lap után közölni. Nagy örömmünkre szolgál, hogy a nagyobb vonásokban körülírt gazdasági iskola helyéül Székelyudvarhely környékét, mint a Székelyföld központját jelöli meg az illusztris cikkelyíró. Bővebb kommentárt a cikkelyhez nem fűzünk, mert arra nincs szükség. Székelyföldi lapársainkat azonban felkérjük, hogy együttes erővel támogassák az eszmét. Senki se tekintse azt, hogy melyik vármegyében létesül előbb, csak azt, hogy létesüljön minél gyorsabban.

— Meghalt miniszter. Hieronymi Károly, kereskedelemügyi miniszter csütörtökön d. u. háromnegyed öt órakor, életének 72 évében meghalt Budapesten. A székelyudvarhelyi posta- és táridahivatal s más középületeken gyászlobogóval jelezték az országos veszteséget, mely a nagy alkotásokra készült miniszter halálával bekövetkezett. Igazi szakembert vesztettünk el benne, amilyen nagyon kevés van hazánkban és így annál súlyosabb a csapás, mely elhunytával nemzetünket érte. Legutolsó politikai szereplése azon a minisztertanácson volt, melyet alig két hét előtt az ő betegágyánál tartottak s a melyről Kossuth Ferenc pártvezértől vezércikkelyt

közöltünk. Folytatólag dolgozott betegsége ideje alatt is. Temetése a Nemzeti Múzeum előcsarnokából tegnap délután négy órakor óriási részvét mellett történt meg. Aminiszter feleségéhez a székelyföldi kereskedelmi és iparkamara nevében Tauszik elnök és Sz. Szakács Péter titkár meleg hangú részvétiratot küldött.

— Apponyi Albert gróf üdvözlése. Somogy megye törvényhatósági bizottsága most tartott közgyűlésén Széchenyi Aladár gróf a következő indítványt terjesztette elő: „Mondja ki Somogyvármegye törvényhatósági bizottsága, hogy Apponyi Albert grófot abból az alkalmából, hogy Amerikában az Egyesült-Államok köztársaságában nemcsak az összes népek által hódoltatott világbeke eszméjének szerzett híveket, hanem egyben segített eloszlatni azt az Auszriából terjesztett téves hitet, mintha Magyarország Auszriának tartománya lenne és kidomborította Magyarországnak önálló és független állami voltát, továbbá, hogy fölkérésén Amerikába kívándorolt egy milliónál nagyobb számban lévő magyar véreinket, őket a hazához való hűségre intette, ez alkalmából öt szivből üdvözlö, ez önzetlen és hazafias eljárásért neki hálás köszönetet szavaz és határozatát szíves hozzájárulással végezt megküldi az összes testvértörvényhatóságoknak.” A közgyűlés az indítványhoz egyhanguan hozzájárult.

— Új vasút. A kőhalom — homoródalmási vasúti vonal építése a megvalósulás felé közelget. Ugyanis a kereskedelemügyi miniszter intézkedésére az államvasutak megbizottai a napokban a helyszínére kiszállanak. Ugyanekkor egy angol társaság szindikátusa is megtekinti a vonalat és szén s márvány után fúrásokat eszközöl.

— A nagyszabeni tanítónőképző intézet I-ső osztályába a következő 1911—12 'ánévre felvételért folyamodhatnak 14 életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leányiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy a gimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A felvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevél. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az idej első felévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30-án feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kitéendő, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havidíj 38 korona. A kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-éig kell benyújtani. A felvétel július hó első napjaiban lesz elintézve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II., III. és IV. osztályba szintén felvehető új tanulók, ha kimaradás folytán helyüresedik. A III. osztályba felvehető olyanok is, akik kisdudovónői oklevelet szereztek vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a gimnázium hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. II. évfolyam különbözeti tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A bennlakásról prospektust szívesen küld az igazgatóság. Nagyszabén, 1911 május 1-én. Dr. Bilinszky Lajos képzőintézeti igazgató.

A fogyasztási szövetkezetek italmérése. Lukács László pénzügyminiszter rendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, hogy a fogyasztási szövetkezetek italmérési ügyében a jövőben nagyobb szigorral járjanak el. A

miniszter rendelete élénk visszatetszést szült a szövetkezetek körében. Mint a Bud. Lev. értesül a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége több vidéki szövetkezet megkeresésére fölterjesztéssel fordul a pénzügyminiszterhez, hogy a szövetkezeteket, nem lévén megokolt nagyobb szigor, egyenlő sőt mivel a szövetkezet élén mindig a falu vezetői állnak, a kiknek a nép erkölcsét védelmezni hivatásszerű kötelességük, kedvezőbb elbírálásban részesítse, mint az egyéni cégeket.

— A munkások nyugdíjgyűlésének országos küldöttgyűlése. Vasárnap délelőtt az újvárosháza dísztermében tartotta 18-ik évi küldöttgyűlését a Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyűlése, melyen az egész országból 390 főokpénztár és a budapesti tagok mintegy 500 kiküldöttje jelent meg. Kölber Alajos udvari kocsigyáros, elnöki megnyitójában kiemelte az egyet nagy fontosságát és hasznos tevékenységét, melyet a munkaképtelen rokkant munkások állandó segítségével, az özvegyek és árvák gyámolításával gyakorol, mely tevékenységével kivívta ugy a munkások és iparosok, valamint a közhatóságok és munkaadók bizalmát, fokozatos támogatását, melyet az intézmény méltán megérdemel. Az egyletet ért támogatásokkal szemben megnyugtatta a tagokat, hogy az egylet életképessége nincsen veszélyeztetve s ha a vezetőség látni fogja, hogy a rokkantak a számításán fölül szaporodnának, a kellő időben gondoskodni fog arról, hogy a tagok esetleg nagyobb áldozattal járuljanak az egylet főtartásához. Ezután Katits Antal igazgató terjesztette elő az 1910 évről szóló zárszámadosokat, melyet egyhangulag elfogadtak s a fölmentvényt megadták. Kiemelük, hogy az egylet az idén belépett 15 ezer új taggal jelenleg 136 ezer tagot számlál, vagyona 7 040,000 koronára emelkedett. Nyolc év óta 1089 tag vált rokkantá, ezeknek és a 312 árvának állandó segítésére eddig egymilliókétszázötvenezer korona segélyt fizetett ki. Az egylet körüli érdemeik elismeréséül 26 tiszteletbeli tagot választottak. Darvas Adolf indítványára az országgyűléshez kérvényt intéztek az egyletnek nagyobb állami támogatásban részesítése érdekében. Az indítványokat Pethő Sándor főtitkár terjesztette elő, melyekből az egyletre hasznos indítványokat elfogadták és megbízták a központi választmányt, hogy a gyakorlatban szerzett tapasztalatok fölhasználásával az 1913. évi küldöttgyűlésre készítse el az alapszabálymódosítás tervezetét. Végül köszönetet szavaztak a főváros polgármesterének a terem átengedéseért és a hazai sajtónak az egylet szíves támogatásáért.

„M-i-i-t?” — Papa megengedte! Hisz' valódi Jacobi-féle Antinicotin-cigaretta hüvelyek fadobozban!

Vigyazzon! Csakis a „JACOBI” jellel valódi!

FIGYELEM!

„AIDA” VERGE és „BLUE STAR” CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIK.

—: ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL! —:

Jobb, mint a francia cognac.

Legelőkelőbb márka

VILÁGOSI
MARTY COGNAC

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivételben bárhova a legpontosabban, gyári áron szállítanak **Betegh Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

CLIMAX

nyersolaj motorok, lokomobilok és benzin eséplógarnitúrák

Teljes gyári szavatosság! Minden motor elküldés előtt hivatalos vizsgálatnak lesz álvatva. Elsőrangú elismerő-nyilatkozatok! Kérjen díjtalan ajánlatot! **Bachrich és Társa** motorgyári fióktelepe **Budapest, Szabadság-tér 17. sz. (Tózsdep.)**

Stoch Cognac gyógyyszer

Garantált valódi borpárlat, I. zése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Camis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van

Butorizlet áthelyezése.

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy butorizletamat Kossuth utca 27 sz. alá helyeztem át, hol dúsan berendezett rádtáramban nagyválaszték van mindenemü berendezésekben és a legnagyobb igényeket is kielégíthetem. Szíves partfogást kérve, vagyok mély tisztelettel:

Balázs Károly.

Védjegy. „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényénél, oszúznál és meghűléseknél, bedörzsöléséppel használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi helyi érdekű vasut (Székely vasut) részvénytársaság.

49—1911. szám.

Meghívó

a Héjasfalva — székelyudvarhelyi helyi érdekű vasut (Székely vasut) részvénytársaságának 1911. évi május hó 18-án (csütörtök) délelőtt 10 órákor Budapest IV. Veres Pálné utca 30. sz. a. I. emelet tartandó RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése és az 1910. évi mérleg végleges megállapítása.
 2. Határozat a tiszta nyereség hovatfordítása ránt.
 3. Határozat az igazgatóság és felügyelő bizottság részére adandó felmentvény tárgyában
 4. Határozat a társasági alapszabályok módosítása tárgyában
 5. Határozat a személyzeti nyugdíj- és segélyalap alapszabályainak módosítása tárgyában.
 6. Az igazgatóság megválasztása 3 (három) évre.
 7. Az igazgatóság, vegrehajtó bizottság és felügyelő bizottság évi javadalmazásának megállapítása egy évre.
- Budapest, 1911. évi április hó 30-án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Kivonat az alapszabályokból. Minden letett részvény egy szavazatra jogosít, de 100 szavazatnál több nem gyakorolható. Aki szavazati jogát gyakorolni kívánja, köteles részvényeit, a le nem járt szelvényekkel együtt **Budapest**-re: a Magyar Általános Hitelbank-nál (V. Nádor-u. 12 sz.) vagy **Székelyudvarhely**-en: az Udvarhelymegye értekeit kezelő pénztárnál, vagy **Mm. Franfurtban**: a „Dresdner Bank“ nál legkésőbb 3 (három) nappal a közgyűlés megtartása előtt letenni. Az államkincstár ezen kötelezettség alól fel van mentve.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bormagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kiváló sajáttermés és vörös borok.

Síremlékek és lépcsőkövek Székelyudvarhelyt,

Kossuth utca 52-ik szám alatt **Imreh Márton** kőfaragómester azletében kaphatók a legjutányosabban. Elvállal egyéb építészeti munkát is. Erősségért és tartósságért jótállást vállal.

Eladó benzinmotor

Egy 3 HP 5 ló rőre kifejthető teljesen jó körben levő benzinmotor sürgősen eladó — esetleg részletfizetésre is. Működésben megtekinthető **Márton János** kaptafa stb. készítőnél Székelyudvarhelyt.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bormagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavazol: **Barkóczy Albert**, vendéglős.

Vizsgai iráslapok

Kitűnő magyar papirosra nyomtatva **Betegh Pálnál** Székelyudvarhelyt kaphatók legelőnyösebben

HA ÖN

egy gazdaságos üzembiztos kiváló munkateljesítményű

motoros eséplőkészlettel előnyös árban, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerzeni óhaját, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalathoz, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, százmárhurut, agy-, tüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és belgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkóróság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára .. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

ÉRTESETÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom. Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

A múlt a múlté, a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust

FARAGÓ TESTVÉREK

.. kizárólagos elárusítóktól ..

Budapest, V., Nádor-utca 17. sz.